

Open communicatie als wapen tegen geluidshinder

Naar aanleiding van een artikel in het AV & Entertainment Magazine van juli 2008 bereikte ons een email van Michel van de Beek (P&B Audio). In het artikel werd verteld dat line-arrays grotendeels de oplossing vormen in de strijd tegen geluidshinder, maar Van de Beek kwam met ervaringen die het tegendeel bewijzen. Dat, opgeteld bij actuele ontwikkelingen (een zowat instortende Kuip –volgens De Telegraaf althans- bij teveel geluid en beweging én het feit dat de controle van de geluidnorm meer en meer bij festivalorganisatoren zelf komt te liggen), leek ons reden genoeg voor aan artikel over de zin en onzin over de strijd tegen geluidshinder. Wat zijn de oplossingen en hoe hoort het zeker niet? Drie kenners aan het woord.

Volgens Michel van de Beek wordt er nog veel te veel onzin de wereld in geholpen wanneer het aankomt op geluidsbeheer tijdens evenementen en festivals: "En dat terwijl het beperken van ge-

luidsoverlast bij tegelijkertijd voldoende geluidsdruk voor de bezoeker een belangrijke factor is. Het wordt zelfs steeds belangrijker. Daarom is het teleurstellend te zien dat men blijkbaar gelooft dat

het alleen werkt als er mooie en moeilijke wiskundige modellen aan ten grondslag liggen, zoals bijvoorbeeld nu met line-arrays en ook cardioïde sub. Dat terwijl er technologieën en werkwijzen zijn, die bewezen effectief zijn. Zelfs effectiever dan de eerder genoemde methoden die nu aangeprezen worden als oplossing(en) voor dit probleem. Er kan bijvoorbeeld enorm veel bereikt worden met de indeling van een evenemententerrein, speelrichting en plaatsing van decor en faciliteiten (zoals bijvoorbeeld bars en toiletten). Mogelijkheden die nu vaak over het hoofd gezien worden." Dat het gebruik van line-arrays dé enige juiste oplossing zou zijn, mag volgens Van de Beek naar het rijk der fabelen verwezen worden: "Als een line-array verkeerd wordt toegepast, is het niet ondenkbaar dat er eerder meer overlast veroorzaakt wordt. En er zijn meer dan genoeg praktijkvoorbeelden die laten zien dat met andere technieken, zoals bijvoorbeeld de soundfield-technologie die wij toepassen, betere resultaten (4-6 dB minder overlast bij gelijke geluidsdruk voor de bezoeker) gerealiseerd worden."

Expertise

Jasper Koolhaas (Geluidnet) ziet met name dat bij veel partijen een gebrek aan kennis bestaat: "Daardoor wordt er vaak met een verkeerde visie gewerkt. Daarnaast is het 'tegengaan' van geluidshinder geen juiste formulering. Wij spreken liever over beheersing, waarbij een goede communicatie en juiste informatie essentieel is." Volgens Koolhaas dragen line-arrays wel degelijk bij aan de beheersing van het geluid: "Alleen valt of staat de mate waarin ze dat doen bij de expertise van de systeemtechnicus. Daarbij is het altijd een optelsom van factoren die een juiste beheersing mogelijk maken; techniek, technici, communicatie en informatie."

Marcel Kok (dBControl) is het daar in grote lijnen mee eens, maar veel onzin hoort hij niet in het wereldje: "Met een line-array kan, indien juist opgehangen en afgesteld, de geluidsenergie beter gericht worden op het publiekvlak. Dit geldt met name voor de hoge en midden frequenties in het

spectrum. Dit effect hangt sterk af van de hoogte, de hellingshoek, de kromming en met name de afregeling van het systeem. Kortom: vakmanschap is minstens zo belangrijk als de kastjes. Een verkeerd gerichte line-array gaat het overlastpatroon op korte afstand eerder vergroten dan verkleinen. dBControl is bezig met onderzoek om het effect van line-arrays op grotere afstand nauwkeurig in kaart te brengen. Maar het door omwonenden als overlast ervaren muziekgeluid betreft voornamelijk de lagere frequenties. Deze komen ten dele uit een line-array, maar voornamelijk uit de subweergevers, die meestal nog ouderwets zijn opgesteld zonder richtwerking. Op dit aspect is het verschil tussen een line-array en een conventioneel systeem dus gering. De techniek waarmee de lage tonen directioneel worden gemaakt, geeft de meeste verlagings van overlast voor omwonenden. Die experimenten, waarbij er sprake is van een meer cardioïde afstraling, geven veel hoop voor de toekomst. Ten tweede wordt aan de achterkant van een line-array ook energie uitgestraald, die voornamelijk uit lage frequenties bestaat. Deze energie is weliswaar beduidend lager in niveau, maar bij grote systemen niet te verwaarlozen. Bij indoor shows gaat deze energie het dak in, dat meestal een zeer geringe demping heeft voor lage frequenties. Dit effect is bij line-arrays sterker dan bij conventionele systemen, vanwege de fysieke kromming van een line-array. Maar ook daarvoor is een geniale oplossing in de maak bij de specialisten. Daarover horen we vast meer in 2009."

Proactief

Op de vraag of het een goede ontwikkeling is wanneer de controle van de geluidsnorm bij de festivalorganisatoren zelf wordt neergelegd, lopen de antwoorden uiteen. Koolhaas vindt het een goede ontwikkeling: "Dat is een feit. Alleen door volledige integratie van de constateringen in het hele beheersingsproces, is succes mogelijk", zo zegt hij. Michel van de Beek ziet het ook zo: "Dat is inderdaad een goede zaak. De enige mogelijke manier om tot een goede werkbaar situatie te komen voor alle betrokkenen (omwonende, organisator, artiest, bezoeker) is geluid en geluidsbeheersing de hoogste prioriteit te geven. Er moet dus vanaf moment nul rekening mee gehouden worden en het moet met alle betrokkenen gecommuniceerd worden. Wanneer dit vanaf het begin gebeurt, is er begrip en bestaat de wil om gezamenlijk te werken aan een 'oplossing'. De praktijk leert dat wanneer de beperking van geluidshinder een verantwoordelijkheid van de organisatie is, er ook alerter (proactief) gehandeld wordt." Volgens Marcel Kok is deze ontwikkeling echter nog helemaal niet zo vanzelfsprekend: "Dat is beslist niet

het geval in Nederland en België. Het komt af en toe voor, maar de gemeente is altijd wettelijk verplicht om zelf toezicht en handhaving uit te voeren. Uiteraard kan de gemeente in sommige gevallen niet 3 x 24 uur geluidsmetingen doen en dan moet de organisatie zelf meetcijfers aanleveren, doch altijd met schaduwcontrole van de overheid. Ik maak wel eens een vergelijking met de kilometer-teller in de auto, iedereen heeft zo'n teller om zelf de snelheid te bewaken en toch wordt er te hard gereden."

"Ik maak wel eens een vergelijking met de kilometer-teller in de auto, iedereen heeft zo'n teller om zelf de snelheid te bewaken en toch wordt er te hard gereden"

Sjoemelen

Dan de vraag of de zelfcontrole niet leidt tot makkelijker 'sjoemelen' door organisatoren. "Waarom zou een festival en/of organisatie sjoemelen?", vraagt Michel van de Beek zich af. "Dat hoeft maar één keer aan het licht te komen en dan zijn de eigen glazen ingegooid. Mijn ervaring leert dat excessen en sjoemelen voorkomen worden wanneer er genoeg en tijdig overleg is tussen organisator, geluidslieferancier en vergunningverlener en duidelijk is dat een geslaagd evenement toch een gezamenlijk belang is. Een externe partij die slechts komt controleren tijdens het evenement en dan ook nog eens alleen de belangen van de vergunningverlener behartigt, kan de situatie verslechteren. Het te 'strikt handhaven' zonder het belang van de bezoeker in ogenschouw te nemen kan namelijk zelfs tot explosieve en zeer gevaarlijke situaties leiden. Dat neemt overigens niet weg dat de kennis van dergelijke deskundigen van zeer grote waarde kan zijn, mits er vanaf het begin aandacht is voor beheersing van geluid."

"Als een organisator op voorhand al weet dat hij wil gaan 'sjoemelen', is hij de vergunning sowieso niet waardig", vindt Jasper Koolhaas. "Open communicatie, ook in het voortraject, is noodzakelijk voor een succesvolle beheersing. Het is zeker verstandig om een onafhankelijke gespecialiseerde partij de informatie aan te laten leveren. Als alle betrokkenen daar het vertrouwen in hebben, is de helft van de race al gereden."

Complexe zaak

Openheid en communicatie zijn dus twee belang-

rijke aspecten, evenals het feit dat je niks hebt aan controle alleen, maar dat actief geluidsbeheer het streven moet zijn. Marcel Kok daarover: "Dat klopt, een mooie meter met glanzende uitlezing is niet voldoende. Actief geluidsbeheer vereist overigens veel meer dan alleen een tikje op de schouder van de geluidsman. Je praat dan over contracten, communicatie vooraf, informatie, briefing en dergelijke." Michel van de Beek is het er roerend mee eens: "Enkel controle is zelfs als olie op het vuur. Het bestrijden van geluidshinder is een zeer complexe zaak. Voor een externe controlerende partij die er niet tijdig bij betrokken is, is het ondoenlijk om als er problemen zijn goed in te kunnen schatten wat mogelijke effectieve maatregelen zouden zijn. Daarom hanteren ze vaak de 'botte bijl', oftewel het volume (mainstage) omlaag. Terwijl dit niet per definitie de oorzaak van de optredende hinder hoeft te zijn. Dit kan uiteindelijk leiden tot ontevreden bezoekers, en zelfs in extreme gevallen tot opstootjes. Actief geluidsbeheer en het bewust zijn van een gezamenlijke verantwoordelijkheid is een must."

Tijdig beschikbaar

Bij veel festivals is pas naderhand bekend of er

geluidshinder is geweest. Een beleid waar niet veel partijen uiteindelijk iets aan hebben. "Al helemaal niet als het rapport naderhand in de lade van een of ander bureau verdwijnt", zegt Marcel Kok. Informatie moet tijdig beschikbaar zijn, anders kunnen er geen adequate maatregelen getroffen worden, zo vindt ook Michel van de Beek. "Problemen die niet tijdig opgelost worden, nopen vergunningverleners tot het opleggen van strengere normen om toekomstige excessen te voorkomen. Als dat zo doorgaat, wordt het in de toekomst gewoonweg onmogelijk om een geslaagd (buiten)evenement te kunnen organiseren." Jasper Koolhaas vult aan: "Onze oplossing zorgt dat zowel de geluidstechnicus en de organisator als de normhandhaver de beschikking hebben over dezelfde informatie over de gemeten geluidsniveaus en hoe deze zich verhouden tot de afgesproken norm. Ieder met een op haar taak toegesneden de-taillering. Het is zelfs mogelijk om deze informatie met de omwonenden te delen en hen zo actief in het proces te betrekken in plaats van passief te laten klagen."

Bunkers

Michel van de Beek onderstreept ter afsluiting nog

"Het lijkt erop alsof we niet door hebben dat het een gezamenlijke problematiek is. Te vaak staan er partijen tegenover elkaar, in plaats van gezamenlijk naar een oplossing te zoeken"

maar eens het gezamenlijke belang, dat volgens hem nog te vaak uit het oog verloren wordt: "Het lijkt erop alsof we niet door hebben dat het een gezamenlijke problematiek is. Te vaak staan er partijen tegenover elkaar, in plaats van gezamenlijk naar een oplossing te zoeken. Daarnaast heb ik het idee dat de hele maatschappij steeds minder tolerant wordt en dat we steeds minder van elkaar accepteren. We weten bijvoorbeeld dat een stad luidruchtig is, maar toch wensen we totaal niet meer geconfronteerd te worden met datgene waar anderen plezier aan kunnen beleven. Dit leidt tot normen die niet meer controleerbaar en/of handhaafbaar zijn. Dit alles maakt de problematiek niet makkelijker. Straks mogen evenementen alleen georganiseerd worden in geluidsdichte bunkers. Dat lijkt me geen prettig vooruitzicht ... voor nie-